

Vladni zastopnik priznava primere deportacij v ZSSR

Hkrati pa je povedal, da so se deportiranci že vrnili - Vlada pripravlja odgovor na jugoslovansko noto - Sporazum za vrnitev beguncev iz Jugoslavije

spopadov med policijo in demonstranti, pri čemer je bilo več mrtvih in ranjenih. Demonstranti so zahtevali oddajo sedanjega predsednika vlade Nuri El Saída in izstrelitev iz oblasti pakistanske Agencija javlja tudi, da bagdadska vlada internira nekatere oficirje, predstavnike pozicije in nekatere verske voditelje, ki nasprotujejo politiki.

Turško poslanstvo v Beogradu je medtem sporočilo, da ni ne ve o informacijah, so poslali dva bataljona turskih čet v Irak. Predstavniki turškega Oficija za izvirovil, da nuna informacij o pohodu turskih čet v Irak.

PROSLAVA 50-LETNICE SMRTI GORIŠKEGA SLAVČKA V AVDITORIJU

V VZHODNEM BERLINU STALINIZMA NE PRIZNAJO

SIMON GREGORČIČ - PESNIK

NAJBLIŽJI NAŠEMU NARODU

Slovenska prosvetna zveza in Slovensko-hrvaška ljudska prosveta sta priredili v nedeljo popoldne v dvoranah Avditorija Trstu skupno slavnostno proslavo 50-letnice smrti goriškega pesnika Simona Gregorčiča. Dober obisk in zanimanje, s katerim je občinstvo spremljalo potek sporeda proslave sta nov dokaz, kako priljubljen je Gregorčič med tržaškimi Slovenci, ki znajo ceniti njegove, tudi danes še vedno aktualne pesmi.

V imenu obeh prosvetnih zvez je navzoče pozdravila Tončka Cokova, nakar je imel otvoritveni govor predstavnik SHLP. "Ni Slovencev", je v svojem govoru poudaril, "ki ne bi poznali Simona Gregorčiča in njegovih del. Preprosti in učeni ljudje, izobraženci, delavci in kmetje se več kot trideset stoletja prebira in pojejo njegove pesmi. Njegove pesmi so tako postale ljudska last ter so spremljale naše prednike, spremljajo nas in bodo prav gotovo spremljale tudi naše potomce skozi vse leto in čas. Se posebej za nas spremljale v časi tuzi, ko je bilo onemogočeno naše kulturno izživetje, ko je bila naša

govorica prežnana ne le iz javnih uradov in sol, temveč tudi z ulic in trgov. Če danes proslavljamo Gregorčiča, je govornik nadaljeval, "potem delamo to zato, ker je Gregorčič to tudi zaslužil, saj je bil in ostane pravi ljudski pesnik ter so njegove pesmi postale last vsakega slovenskega ljudstva; te pesmi izražajo čustva in napa, ki so jih doživljali slovenski ljudje v izkoriščani in odbojavni boji delavskih množic in njihova hotenja."

V nadaljnjem sporedu je nastopila vrsta mladit recitatorjev, ki so z občutkom podali najbolj znane in priljubljene Gregorčičeve pesmi. Tako je Nerina Drašič recitirala Gregorčičevo "Naš dom", Aleksij Pregarc "V pepelnici noči", Vera Kosuta "Soci", Rafaela Petroni "Kmetiški hiši", Gabrijela Orel "Delavcem", Aleksij Gerlanec "Siromak" in Aljoša Cok "Veseli pastirja".

Brez dvoma je zelo razveselilo dejstvo, da nastopa v zadnjem času na vseh kulturno - prosvetnih prireditvah vedno večje število mladih recitatorjev, od katerih mnogi kažejo napredek in velik smisel za to vrsto umetnosti.

Na proslavi sta nastopila tudi pevski zbor "Vesna" iz Sv. Križa, ki je pod vodstvom pevovodje Zorjale odpel tri pesmi in sicer "Eno devojko le bom ljubil", "Venerinjevo lovskega" in narodno pesem "Najga mis in pevske zbor "Slavko Skamperle" od Sv. Ivana, ki je pod vodstvom pevovodje Ubada Vrabca zapel Venerinjevo "Znamenje". Nedvedo

Aljoša Cok recitira "Veseli pastirja".

Pogled na občinstvo.

Vera Kosutova recitira "Soci".

Nastop pevskega zbora "S. Skamperle".

Nastop pevskega zbora "Vesna" iz Križa.

Zbor in orkester šole Glasbene Matice izvaja "Jejtejevo prisego"

Breme pretekle dobe

in strah pred novim

Polna dva tedna se je v vzhodnem Berlinu sušilo o tem, kar je bilo rečeno na 23. plenumu CK Zdržene socialistične stranke, kajti od pristopnih ni hotel nihče ničesar povedati. Hkrati se je tudi precej govorilo o stališču strankinega vodstva do dogodkov na Poljskem in Madžarskem. Po dobrih dveh tednih je vendar vse prišlo na dan. Glasilo stranke "Neues Deutschland" je objavilo "nedolžno" pismo stranke Francka iz tovarne kablov v Oberschpreu, ki v zvezi z govorom predsednika Tita izraža epovsem zasebnost začudenje nad tem, da je Tito uporabljal izraz estalinizma. Sledil je nato dolg članek

glavnega urednika "Neues Deutschland" Hermana Ackesa, v katerem se skuša Stalin na rehabilitirati in, končno, tretji članek z daljšo vsebino govora, ki ga je imel Karl Schirdewan na plenu. In tako je vzhodnonemška Zdržena socialistična stranka zavzela svoje stališče. Glede tega, da je to stališče CK, smo si na jasnem, manj jasno pa je kakšno je to stališče. Kljub Acksovemu slavo-spevu Stalinu, ta ni bil povsem stalinističen in kljub sklepu o formiranju delavskih svetov, je ta sklep obremenjen z mračno preteklostjo. Skratka: vzhodnonemško stališče je sinteza naukov iz preteklosti in strah pred tem, kar lahko prinese bodočnost.

Herman Ackes v svojem članku napada znano poljsko publikistko Werfelovo, ki je pred tremi tedni v varšavskem "Kulturnem pregledu" obsodila negativno stališče vzhodnonemške, francoske, češke in albanske partije do ko-rentnih sprememb na Poljskem. Acksovo obračunavanje z Werfelovo je ostro in polno epiteto epizoda "trabadur suverenosti in neodvisnosti", čena, ki klepetajo in podobno. To so pač izrazi iz predobro znane dobe. Toda ni bistvo njegovega članka, ki naj bi hkrati predstavljajo gledišče vzhodnonemškega vodstva do usodnih dogodkov na Poljskem in Madžarskem.

Ackes oporeka zgodovinski pomen "Bela" in "Črna" poljske partije in pravi, da je son samo prijavil nekatere napake na gospodarskem in političnem področju. Ackes piše: "Razume se, da so ti sklepi za Poljsko zelo pomembni, niso pa za ostale članke, ki so v vsaki, kdor trdi obratno, se evmevaše v no-tranje zadeve vzhodnonemških združenih socialistov."

Pisec članka pripisuje napake "članku osebnosti in človeku" in tako pravi, da je "Bela" in "Črna" poljske partije, da so te napake že zdavnaj popravljene in da je zgrešeno misliti, da so bile plod stalinizma.

Ackes zaključuje: "Komunistična partija SZ in z njo tudi bratske komunistične partije so se ravnale in se ravnaajo po marksizmu-leninizmu ne le v času Leninovega življenja, ampak tudi po njegovi smrti pod vodstvom KP SZ s tovaršem Stalinu na čelu."

Ko tako ekrepro obračuna "preteklostjo" se Ackes polene tudi proti vsem "komunističnim" Werfelove, ki tva-rijo sturben zbora, ki hoče "stovetiti kult osebnosti s sistemom. "Beseda stalinizem spada v orodnjano imperialistične propagande," pravi Ackes.

Da gornje ni le mnenje Ackesa, ampak da je to li-nija CK vzhodnonemške stranke, je potrdil tudi član polit-

BIVŠI VLADAR HAJDERABADA, NAJBOLJ BOGAT IN SKOP. ČLOVEK NA SVETU

OSMAN ALI KHAN BAHADUR

Ima 4 žene, 42 priležnic in harem s 327 ženskami - Draguljar Dinshah Gazdar je po šestih mesecih dela omagal, ker je sprevidel, da ne more biti kos nalogi

Ko je v juniju 1948 Indija postala neodvisna republika, pa je izdala ukrep o ukinitvi 601 kneževine, bivšim maharadžam, razdelim in podobnim knezom pa je zajamčila primerno pokojnino. Vsi so se tem ukrepom pokorili, razen Osmána Alija Khana Bahadurja, vladarja Hajderabad, ki se je temu uprl. Halderabad ima 19 milijonov prebivalcev

(2 milijona muslimanov, in 17 milijonov Indijcev, od teh pa je 14 milijonov posvečen brezpravnega prebivalstva), po radčem, razdelim in podobnim knezom pa je zajamčila primerno pokojnino. Vsi so se tem ukrepom pokorili, razen Osmána Alija Khana Bahadurja, vladarja Hajderabad, ki se je temu uprl. Halderabad ima 19 milijonov prebivalcev

Sedmi vladar ima 72 let, visok je, s petimi vrsti, 1,49 m in je vladal nad svojimi 19 milijoni podložnikov 57 let. Ima šest ogromnih palač (ona v New Delhiju ima 560 sob) in okrog 300 milijard lir tekoče imovine. Toda tekoča imovina je le drobtinica; pretežni del njegove imovine se nahaja v podzemlju palače King Kothi. Ima 11 sinov, ki nosijo knežji naslov, nekaj deset otrok, ki jih je umel s svojimi 42 priležnicami in razpolaga s haremom, kjer je 327 žensk.

Ker se Osman Ali ni uklonil, je indijska vlada poslala v Hajderabad oklepno divizijo. Sedem dni je vržal v svoji palači, nato pa je kapituliral. Kljub temu pa ga vlada ni povsem odstranila. Poudarila mu je, da bi obdržal dosedanje mesto, kot guverner province, hkrati pa so mu podelili številne funkcije, ki naj bi nadzorovali njegovo upravo, ki je državni blagajni prinašala letno nad 4 milijarde lir dohodkov.

Po dolgotrajnih pogajanjih so končno dosegli sporazum, na temelju katerega naj bi Osman Ali ostal na prestolu do konca oktobra letos. Če bi ne do takrat odločil, da se odpove prestolu, bi mu indijska vlada zajamčila do smrti 900 tisoč dolarjev letne apanaže. V nasprotnem primeru bi s 1. novembrom 1956 Hajderabad postal sestavni del indijske republike. Njegovo Velikanstvo p: pogumno na cesto.

Prebrisani Osman Ali Khan Bahadur ni čakal do konca oktobra, ampak je že 21. oktobra odstopil, in si tako zagotovil čedno apanažo.

Sedaj živi Osman Ali v New Delhiju, v palači King Kothi. Gre za skupno palačo, ki so povezane z galerijami. Vse to pa leži v sijajnem parku. V teh palačah živi ni manj kot 25.000 služabnikov. V kletih,

pod granitnimi oboki, leže zakladi bivšega vladarja. Kolikšno vrednost imajo ti zakladi, ni znano. Ker je hotel ugotoviti njihovo vrednost, je Osman Ali nekega dne poklical iz Bombaja velikega draguljarja Dinshaha Gazdara in ga naprosil, naj mu jih oceni. Gazdar je prebil v kletih šest mesecev. Nato se je vrnil ves obupan. Tam je ležalo 68 železnih blagajn, polnih draguljev in drugih dragocenosti vseh vrst in velikosti, ki bi zahtevali leta in leta, da bi jih mogli oceniti.

Bivši hajderabadi vladar pa je, kljub ogromnemu bogstvu, izredno skop. Skopost tega najbogatejšega človeka na svetu (Aga Khan pride še le zelo daleč za njim) je naravnost prisilovčiva. Med Aga Khanom in bivšim hajderabadi vladarjem se že 50 let vrši neke vrste tekma z milijardami. Tudi Aga Khan ima rad dragulje, a zaradi znane skoposti Osmána Alija ne more biti kos svojemu tekrcu, tudi če bi bil bogatejši od njega.

Nekega dne je neki draguljar iz New Delhija zaprosil

Osman Ali Khan Bahadur

za avdienco pri Osmánu Aliju, da bi mu predlagal nakup dveh sijajnih rubinov, od katerih je imel vsak 25 karatov. Bivšemu vladarju se nista zdela zadosti zanimiva, in da bi mu pokazal kakšni dragulji so zanj zanimivi, je dal prinesiti iz kleti eno od 68 železnih blagajn. Ne da bi si jih dotaknil (za muslimana o dragulji nečiste stvari), jih je stresel na mizo. Draguljarju je vzelo sapo. Ko se je nekaj dni nato pri njem zgabil Aga Khan, mu je opisal kaj je videl pri Osmánu Aliju. Med drugim mu je dejal, da je videl diamant 182 karatov in pol, to je za 70 karatov večje, kot je znameniti Koh-i-Noor angleškega kronskega zaklada. Ko je Aga Khan to slišal, se je navdušil za ome-njeni diamant svojega tekme-ca in sklenil, da ga mora dobiti za vsakršno ceno. Obiskal je Osmána Alija, ki mu je rade volje pokazal čudoviti diamant. Spoštljivo ga je Aga Khan opazoval in dejal: "Milijona (en milijon) funtov: to je nad milijardo in 600 tisoč milijonov lir).

"Gre za darilo mojega očeta" - je rekel Osman Ali. "Milijon in pol" "Povezan je s spomini, ki so mi preveč pri srcu; ne morem se mu odreči."

"Dva milijona."

"Pa tudi kot ohtežnik mi je potreben. Verjem mi, ne morem se mu odreči."

In tako ga ima še danes.

ATOMSKO MESTO NA NASELJU IZ KAMENE DOBE

Pri Risi, 35 km zahodno od Kjöbenhavna, gradijo dansko atomsko mesto z reaktorji in laboratoriji. Ko so kopali temelje, so ugotovili, da je v kamni dobi tam stala naselbina. Gradbeni stroji so spravi-li na površje že vrsto kam-nitega orodja. Atomsko mesto bo stalo na polotoku Roskilde-fjord, tako da ga bo s treh strani obdajala voda.

OLIMPIJSKA BABICA

Olimpijski odbor v Melbournu je prejel vrsto najrazličnejših ponudb. Tako se je po-ki Britanec za večernega kramljača v olimpijski vasi. Škotska godba na pihala je želela olimpijske zabavati z dušami, neki italijanski ar-tist je napovedoval izredne točke na vrvi, navsezadnje pa

Tedaj ga poljubljaj in božam, dokler se ne razjezi. Pravijo: radio je poročal, da bo vojna dolgo trajala. Je to res, Miša? Pa kaj bom jaz, sreča moja, delala dotlej brez tebe. Ne morem nekaj let biti sama. Ne morem tako dolgo brez tebe, ne morem, pa če me ubiješ. Od zalosti se mi je utrgalo srce, pa blodi sem in tja po prsih. Podnevi me pri-jemlje delo pa malo pozabim, toda noč je prekleta, vso me stre. Kakor bi se mi hiša zvrnila na prsi, tako me nekaj pritiska in duši. Pa še ta mrz sedaj, ti pa, bogve kje si. Ne vem, ali si dobil nogavice. Miša, zakaj nisi ptica, pa bi pri-lelet, sreča moja, zadušila bi te, ne vem niti sama, kaj bi delala. Vsako noč se mi kakole nekaj polasti, in potem jo-kam. Ne jezi se zaradi tega. Nimam se komu drugemu po-tožiti, a zakaj ne bi mogel skočiti sem za en sam večer. Leto dni in tri mesece te že nisem videla. Tovarši bi že prebili tako dolgo brez tebe. Če nimas casa, da bi mi pisal pismo, tedaj mi pošlji karkoli po zvezi. O domačih poslih ti ne bom pisala. Za to nikar nič ne skrbi.

Sedaj pa zbogom. Pazi se, Miša moj dragi, saj veš, kaj mi pomeniš. Poljublja te, poljublja te zelo, ne more napisati, kako te poljublja Branka, družica tvoja, jabolko in Bela, Bela tvoja in zvesta žena tvoja.

Za tem pa je, prav gotovo naslednji večer, pripisala še nekoliko vrst:

"Takole razmišljam nočjo, kaj sva midva. Miloš imela od življenja in kam se nama je zgubila mladost. Jaz sem s petnajstim letom odšla v dno. Moč sem trošila po mile-tičkih vinogradih in njivah, med kopači sem bila vedno prva. Levčanom bi kmalu pete posekala, ko smo ogrevali trto v vinogradu. Imela sem dva dinarja višjo mezdno in odpeljali so me nekajkrat s kolešiji na zbor. Ko pa sva se vzela midva, si pred božičem odšel na žago, da bi jo vrag. Priletiš v soboto zvečer, da se preoblečeš, ostanes do nedelje pred mrakom in odideš. Tako sem si želela, da bi se s teboj sladko nabečljala. Potem pa vojna, in vojna, in partizani, in če vse združiš, Miloš moj, nisva prav nič živelja. Zares nič."

S tem se pismo ni končalo. Dve zadnji vrsti sta bili tako prečrtani, da jih niti z največjim trudom ni mogel razbrati.

DOBRICA ČOŠIĆ

DALEČ JE SONCE

To noč v odredu nihče ni spal mirno. Spanje so motile in trgale vsakovrstne slutnje, sumnje in strahovi. Samo komandir Vuk ne spi, zaradi neseča drugega. Po daljšem času je pred kakšnimi desetiimi dnevi po kurirju dobil pismo od svoje žene. Z velikim krivljastim rokopisom, kjer so v stavkih manjkale ne samo črke, temveč tudi besede, na listu, iztrganem iz šolskega zvezka, je pisala:

"Dragi moj Miloš. Zveze nikakor od nikoder ni, jaz pa ti pišem vsako noč, pa vsa pisma pušcam v konspiraciji. Ob zori jih spravim, zvečer pa jih spet vzamem in berem. Ti drazaveci so se napili krvi, pa reziyo vame, požrili bi me, če bi mogli. Kadar jih srečam, se jim navkljub smejem, da ne bi mislili koljashi, da me je strah. Naj vedo, da je Branka tvoja. Pred sinetom te ne smem omenjati. Se ni dovolj pa-menen, pa bi se zarekel v sosedstvu in pri otrocih. Včeraj me je vprašal: 'Zakaj pa imenujejo mene partizanka, ma-ma? Raste, pa me vsak dan kaj vpraša. Lazen mu, a čeprav je še otrok, vse občuti. Da bi ga samo videl, kako je zrasel. Velik bo kakor ti. Kadar se razjezi, bliska z očesi: kakor ti. Srdite bili je, tvoje krvi. Tudi njegov mali prstek na nogi je kriv kakor tvoj. Če ne bi bilo njega, ne bi mogla živeti. Gledam njega pa si mislim: takšen si bil ti, ko si bil majhen.

(Nadaljevanje sledi)

